

El valor ambiental del reg al Delta

La Comunitat de Regants-Sindicat Agrícola de l'Ebre és titular de la concessió del canal del marge esquerre del riu Ebre adjudicada mitjançant Reial Decret de 12 d'octubre de 1907.

Administra l'aigua de reg de l'hemidelta esquerre i el seu àmbit territorial comprèn els termes municipals de Tivenys, Tortosa, l'Aldea, Camarles, l'Ampolla i Deltebre.

D'acord amb la naturalesa i finalitat de la concessió, la Llei no solament legítima sinó que també obliga la Comunitat de Regants a exercitar les accions necessàries en defensa dels seus drets, béns i interessos per tal d'aconseguir un òptim aprofitament d'aquest recurs en la seva vessant agrícola, amb una temporalitat que va des del maig fins a l'octubre en el cas de l'arròs, i pràcticament tot l'any en el cas de l'horta i dels cítrics i d'altres fruiters.

Una vegada l'aigua de la concessió ha donat compliment a totes les seves finalitats socioeconòmiques, deriva cap al mar, tal com ho fa l'aigua de l'Ebre, però amb l'ajut de bombament pràcticament en la seva totalitat.

És a la plana deltaica on, de manera més evident, aquest recurs es fa extensible a altres usos i aprofitaments que van més enllà de les necessitats estrictes dels seus comuns. Cal esmentar com a més importants, a banda dels valors ambientals i paisatgístics dels mateixos arrossars, la riquesa en tots els àmbits que es genera a la Bassa de les Olles, la Bassa de Canal Vell i a la Badia del Fangar a partir de l'aigua que es deriva des dels arrossars. Aquests aprofitaments col·laterals són històrics, i s'han anat duent a terme de manera poc regulada i, de vegades, poc eficient, però amb la voluntat d'anar més enllà dels seus usos principals.

Pel que fa a les subvencions de la PAC, en el cas del cultiu de l'arròs van lligades a una sèrie de compromisos: utilització de llavor certificada, regulació estricta del tipus i de l'estacionalitat d'herbicides, el tractament exclusiu per mitjans mecànics de l'herba dels desguassos i de les algues als canals i sèquies i ús de feromones al cultiu. Aquests són els compromisos i no d'altres, i les subvencions intenten cofinançar les despeses derivades de la seva aplicació. Lluny queda l'incentiu de la inundació hivernal, la qual sembla que ja no es considera important i diferenciadora respecte a d'altres cultius.

Mentrestant, no podem obviar la realitat del moment en què vivim. L'evolució de les despeses lligades a la producció agrària van molt per sobre de l'evolució dels preus dels productes. Com a exemples concrets podríem esmentar l'augment de gasoil en un 120 %, cosa que no compensa ni molt menys la mecanització obligada en la neteja d'algues de la xarxa hidràulica, actuació imprescindible i continuada per tal d'evitar el seu col·lapse; l'augment de gairebé el 200 % de l'energia elèctrica imprescindible per al desguàs de l'aigua cap a l'exterior dels cultius, cap a basses i badies, i de vegades també per evitar inundacions urbanes; i l'augment del 300 % dels adobs.

Aquí s'hi han d'afegir les despeses en la lluita del cargol poma, que s'han quedat per sempre a l'hemidelta esquerre. La utilització de saponina representa un altre fitosanitari indispensable per al cultiu, i d'aquí l'alternativa al canvi de la pràctica agrària tradicional cap a la sembra en sec, cada vegada més estesa. El grup operatiu ad hoc creat per fer-hi front i el finançament que se'n deriva arriba aquesta any a la

Comunitat de Regants - Sindicat Agrícola de l'Ebre

seva fi, mentre que una de les pitjors espècies invasores del món continuarà al Delta.

Davant d'aquest escenari les comunitats no podem perdre de vista la seva obligació, entre d'altres, de vetllar pels

interessos estrictes dels seus comuns. No podem caminar sols en el manteniment de l'espai en àmbits que sobrepassen aquestes obligacions. I no és per manca de voluntat, com ja han demostrat en el passat, en el present immediat i en les seves expectatives de futur. És un espai, el delta de l'Ebre, els valors ambientals del qual són reconeguts tant a nivell nacional com internacional; un espai on recauen figures de protecció que tenen en compte aquests valors i l'estreta relació amb les activitats socioeconòmiques dels seus habitants.

Així, a banda de les demandes per a la inclusió en la nova PAC del retorn dels incentius a la inundació hivernal, des de les mateixes comunitats del Delta s'impulsa el que es coneix com a PIGADE (Pla Integral de Gestió de l'Aigua Dolça al delta de l'Ebre). Aquest Pla té com a finalitats: millorar la gestió i la productivitat del sector agrícola, del sector de la pesca i de l'a-

quicultura; adaptar les infraestructures de la xarxa hidràulica al canvi climàtic; potenciar la gestió sostenible al territori i preservar de manera eficient els hàbitats i espècies que en són característics, sota les recomanacions i peticions del Parc Natural. Es tracta, en definitiva d'optimitzar al màxim la riquesa en tots els àmbits que comporta l'ús global de l'aigua que penetra al Delta. Aquest model de gestió ha d'anar lligat evidentment a la responsabilitat de tots els actors, no només de les Comunitats.

No s'ha d'oblidar que cada gota d'aigua que entra per l'assut del riu, s'ha d'acompanyar amb gestió i recursos perquè faci tot el recorregut fins a arribar a la mar. En aquest sentit cal destacar que les mateixes figures de protecció citades ja ho preveuen en part del seu articular:

Xarxa Natura 2000, article 42.4: "Amb la finalitat de promocionar la realització d'activitats coherents amb els valors que justifiquen la declaració d'espais XN2000, que contribueixin al benestar de les poblacions locals i la creació de llocs de treball, es donarà prioritat a aquestes activitats, especialment aquelles dirigides a la conservació o restauració dels valors naturals del lloc, en l'accés a subvencions. De manera similar, s'analitzarà en el marc de les competències de l'Administració General de l'Estat i de les Comunitats Autònomes, la possible implantació de bonificacions en taxes, despeses d'inscripció registral, o quotes patronals de la Seguretat Social agrària, en les activitats que siguin en general coherents i compatibles amb els valors que justifiquen la declaració com espais XN2000 i contribueixin al benestar de les poblacions locals i a la crea-

ció de llocs de treball".

Pel que fa a la Directiva d'hàbitats, s'estableix a l'article 8.1: "Paral·lelament a les propostes relatives als llocs susceptibles de ser designats com a zones especials de conservació en els quals s'hi troben tipus d'hàbitats i/o espècies prioritàries, els Estats membres enviaran a la Comissió, quan s'escaigui, les seves estimacions d'allò que consideren necessari en relació amb el cofinançament comunitari per a permetre'ls complir les seves obligacions".

Les disposicions exposades obliguen la Comunitat de Regants a iniciar una sol·licitud de reconeixement i compensació de la seva funció hidràulica per mantenir l'estatus del Delta com a territori Xarxa Natura 2000 i també del Parc Natural del Delta de l'Ebre. Les administracions han de ser les encarregades d'aconseguir aquest finançament / bonificacions / exempcions de pagament de taxes, o similars, conjuntament entre Estat-Generalitat, als espais on les activitats tradicionals fan una doble funció afavorint el medi ambient, com és el cas de la funció estructural de la Comunitat de Regants. En cas que aquest finançament no sigui suficient per cobrir el valor ambiental que aquesta gestió hidràulica aporta al medi, les administracions han de sol·licitar cofinançament europeu.

Sobre un nou escenari per a la Comunitat i els seus comuns que hauran de decidir, ara i en el futur, si es circumscriuen a una funció merament agronòmica, o bé volen continuar aportant a la societat i al medi els valors afegits que se'n deriven, demanant les justes compensacions que els ajudin a suportar les despeses inherents a aquest propòsit.